

Келісілді:
Директордың оқу-ісі жөніндегі
орынбасары:

 Татнева К.Ш.
« 23 » 08 2025 ж.

Келісілді:
Ғылыми-әдістемелік жұмыс
орынбасары

 Кабденова Г.К.
« 29 » 08 2025 ж.

Қаралды:
Әдістемелік бірлестік
жетекшісі:

 Жилкебаева А.К.
« 25 » 08 2025 ж.

Тарих пәнінен «Алаштану» тақырыбында факультатив сабағының Күнтізбелік-тақырыптық жоспары

Сыныбы: 11 «А»

Мұғалім: Балдиқова Жанар Батырхановна

2025-2026 оқу жылы

Негізгі орта білім беру деңгейінің 10-сыныбы үшін
«Алаштану» қолданбалы курсының типтік оқу бағдарламасы

1. Түсінік хат

1. Алаш қозғалысы – қазақ елі тарихының жарқын бір беті, ұлттық рух пен мемлекеттілік идеясының, отандық ғылым мен білімнің, мәдениет пен руханияттың айқын көрінісі. XX ғасырдың алғашқы ширегіндегі Қазақстан тарихының «ақтандақ» беттері Алаш қозғалысы, Алаш партиясы және Алашорда тарихымен тікелей байланысты.

2. Қазіргі уақытта қоғамымызда Алаш идеясы – тәуелсіздік идеясы деген ой-пікір берік қалыптасуда. Білім беру үдерісінде XX ғасырдың бірінші ширегіндегі Алаш қозғалысына байланысты құбылыстар, оқиғалар, тұлғалар, еңбектер туралы оқушылардың түсінігін, талдау дағдысын қалыптастыру – ел тәуелсіздігі талаптарымен орайласып жатқан көкейкесті міндет.

3. Бағдарлама оқушылардың Алаш тұлғаларының мемлекеттік және ғылыми-шығармашылық қызметін білу арқылы отаншылдық қабілетін арттыруға бағытталған.

1. Курсты оқыту мақсаты:

Алаш қозғалысы мен Алашорда үкіметінің және оның қайраткерлерінің қазақ жері мен мемлекеттілігі және ұлттық идея мен рухани-мәдени сананы қалыптастыру жолындағы қызметтерін тарихи арнада талдап оқыту.

2. Оқыту міндеттері:

1) жаңа замандағы білім беру үдерісінде Алаш қозғалысына байланысты құбылыстар, тарихи оқиғалар, тұлғалар келбеті, сан салалы еңбектер туралы оқушылардың тарихи түсінігін қалыптастыру;

2) оқушыларды Алаш тұлғаларының мемлекеттік және ғылыми-шығармашылық қызметі арқылы отаншылдық қасиеттерге баулу және тәрбиелеу;

3) оқушылар бойында тәуелсіздік, ел, жер, ұлттық болмыс, ұлттық таным, ұлттық намыс, ұлттық сана категорияларын Алаш қозғалысы тарихы арнасында қалыптастыру;

4) қазақ мемлекеттілігінің тәжірибесі санатындағы Алаш қозғалысы, Алашорда үкіметі, Алаш автономиясы және Түркістан автономиясы сияқты тарихи құбылыстар туралы оқушылар санасында жүйелі білімді орнықтыру;

5) Алаш тұлғаларының отандық ғылым мен білімнің бастауындағы мұраларын зерделеу;

6) оқушылардың «Алаштану» курсы бойынша тарихи үдерістерді дербес талдай білу біліктілігін дамыту, тарихи фактілер құбылыстар мен тұлғаларға дербес көзқарас білдіру бейімін жетілдіру және тақырыптық негізде түйінді тұжырымдар жасауды қалыптастыру;

7) оқушылардың алаштануға қатысты деректермен жұмыс істей білу және осы саладағы білімін шығармашылықпен дамыту дағдысын арттыру;

8) ізденімпаздық қабілеттерін жетілдіру, тұлғалық әлеуметтену үдерісіне ықпал ету;

9) мемлекеттік қайраткерлік қызметін қадірлейтін және елдік дәстүр құндылықтарын жете түсінетін саналылық келбетін дамыту;

10) оқушылардың Алаш тәжірибесіндегі әлем мәдениетіне, зайырлылық пен өркениетке құрметпен қарау дағдысын жетілдіру.

7. Курсты оқытуда мынадай оқу пәндерімен пәнаралық байланыс жүзеге асады:

1) «Дүниежүзі тарихы» және «Қазақстан тарихымен»: Қазақстан тарихы – дүниежүзі тарихының құрамдас бөлігі; көршілес мемлекеттердің тарихымен байланысты қарастырылатын ортақ мәселелердің болуы; ХХ ғасырдың басы мен 20-30 жылдардағы Қазақстан тарихының күрделі, «тар жол, тайғақ кешу» беттері;

2) «Географиямен»: Қазақ КСР мен Қазақстан Республикасы территориясы мен шекарасының анықталу кезеңі; Қазақстан территориясында әлеуметтік-экономикалық реформалардың жүргізілу мерзімдері; Ресей мемлекеттік Думасында, Кеңес өкіметінің бастапқы жылдарында Алаш қайраткерлерінің жартылай көшпелі қазақ шаруашылығын дамытуға байланысты ұстанымдары, тұжырымдамалары;

3) «Қазақ тілі» және «Қазақ әдебиетімен»: ХХ ғасырдың басындағы тарихи оқиғаларды бейнелеген ақын-жазушылардың шығармалары; ХХ ғасырдың басындағы жүйеленген әліпби, емле, жазу реформалары; білім мен ғылым тілінің қалыптасуы, қазақ тіліндегі алғашқы оқу құралдары.

8. Жалпы білім беретін мектептің 10 -сыныбында «Алаштану» курсы оқытуда мынадай жалпыпедагогикалық қағидаларды ұстану тиіс:

1) қоғамтану мен тарих пәнін жете меңгеріп, басқа да гуманитарлық пәндерден (әдебиет, тіл, өнер, география т.б. пәнаралық байланыс) қабілетті болу;

2) оқушымен дербес жұмыс істеу үшін оқушылардың қызығушылығын арттыратын, «мамандандыратын» (мемлекет және қоғам қайраткерлері, мемлекетшілдік ізденіс тарихы, шығармашылық, мәдениет және т.б.) оқу материалына қосымша элементтерді қосу;

3) оқушыларды нәтижелі және белсенді жұмыс түрлеріне тартатын ізденіс форматтарын (семинар, тренинг, дөңгелек үстел, баспасөз конференциясы, рөлдік ойындар, пікірсайыс, т.б.) тірек ету;

4) деректерді, оқиғаларды, құбылыстарды, тұлғаларды тарихи пайымдау мен бағалауды қалыптастыратын өзіндік жұмыс түрлерін ұйымдастыру.

Оқу жүктемесінің көлемі

10-сыныпта аптасына 1 сағат, оқу жылында – 34 сағат

тижелер бойынша оқушылар:

- 1) Алаш тұлғаларының отандық ғылым мен білімнің бастауындағы мұраларын зерделеу тәжірибесін;
- 2) тарихи үдерістерді дербес талдай білуді, тарихи фактілер, құбылыстар мен тұлғаларға дербес көзқарас білдіру бейімін және тақырыптық негізде түйінді тұжырымдарды жасай білуі тиіс.

Курс бағдарламасының мазмұны

P/c	Сабактың тақырыбы	Мазмұны	сағаты
1	Кіріспе	Алаш қозғалысы – ұлт-азаттық күрестің айрықша белесі. Н.Ә.Назарбаевтың «Тарих толқынында» атты еңбегі. Алаш қозғалысы мен Алашорда үкіметі	4
2	Алаш қозғалысы және ұлттық мүдде»	Алаш қозғалысының қалыптасуы мен дамуы. XX ғасыр басындағы Қазақстанның қоғамдық-саяси және әлеуметтік-экономикалық жағдайы:	6
3	Алаш партиясы, Алаш автономиясы және Алашорда»	1917 жылғы Ресейдегі Ақпан төңкерісі және Қазақ өлкесіндегі ұлттық-демократиялық қозғалыс.	5
4	Алаш құндылықтары және ұлт зиялылары»	Әлихан Нұрмұхамедұлы Бөкейхан – ұлттық қозғалыс көсемі: Ә.Бөкейханның қайраткер ретінде қалыптасуы	8
5	Алаш» баспасөзі газеті (1913-1918 және қазақ	Қазақстан-Ресей қатынастары, Қазақстан және АҚШ, Қазақстан-	9

№	Тақырыптық жоспар		
	Тақырыптар	Сағат саны	Күні
1	Кіріспе		
I	Алаш қозғалысы және ұлттық мүдде»	1	02.09.
2	Алаш қозғалысының қалыптасуы мен дамуы		09.09
3	Алаш қозғалысының шығуы мен өріс алуы.	1	16.09
4	Қазақ мемлекеттілігін қайта жаңғырту бастамалары және Алаш қайраткерлі	1	23.09
5	Оян, қазақ!» тұжырымдамасы.	1	30.09
6	XX ғасырдың алғашқы ширегіндегі қазақ ұлттық элитасы	1	07.10
7	Ұлттық мұраттар. Діни-ағартушылық тұғырнамалар	1	14.10
II	Алаш партиясы, Алаш автономиясы және Алашорда		21.10.10к.
8	1917 жылғы Ресейдегі Ақпан төңкерісі және Қазақ өлкесіндегі ұлттық-демократиялық қозғалыс	1	4.10.
9	1917 жылғы Қазан төңкерісі және Алаштың көзқарасы.	1	11.10.
10	Қазақ қоғамы және Алаш партиясы	1	18.11
11	Қазақ ұлттық-либералдық партиясының бағдарламалық жобасы.	1	25.11
12	Алаш автономиясы және Алашорданың құрылуы	1	2.12
13	Ойыл уәлаяты. Түркістан Мұхтарияты	1	9.12
14	Алашорда және Кеңес өкіметі.	1	23.12
15	Алашорда және Уақытша Сібір үкіметі қарым-қатынастары	1	23.12
16	Алашорда үкіметі және оның қызметі.	1	30.12
17	Алашорда және Алаш атты әскерін жасақтау. Алашорда бөлімдері	1	
III	Алашорда және ресейлік әскери-саяси күштер»		
18	Алашорда және ресейлік саяси күштер азаматтық қарсыласу кезеңінде	1	13.01
19	Алашорда және Түркістан байланыстары	1	20.01
20	Алашорданың 1919 жылғы тарихи қалыптасқан жағдайлар барысындағы қызметі	1	27.01

21	. Алашорда және Кеңес өкіметі (1919-1920 жж.)		
22	Алашорда қозғалысы қайраткерлерінің кеңестік Қазақстан тұсындағы қоғамдық-саяси қызметтері	1	3. 02
23	Большевиктік өкімет тұсындағы Алаш қозғалысын қаралау саясаты	1	10. 02
24	Ұлт қайраткерлерін қуғындау, репрессиялау науқаны	1	12. 02
25	Кеңес өкіметі жылдарындағы Алаш туралы таным-түсінік эволюциясы	1	24. 02
ІҮ	Алаш құндылықтары және ұлт зиялылары	1	3. 03
26	Алашорда қайраткерлерінің өмірінен және қызметінен құнды деректер.		
27	Әлихан Нұрмұхамедұлы Бөкейхан – ұлттық қозғалыс көсемі:	1	10. 03
28	Алаш қайраткерлерінің ағартушылық саласындағы қызметі	1	17. 03
29	Алаш зиялыларының Түркістан кезеңі	1	07. 04
30	Алаш зиялыларының мәдени ұйымдары және олардың маңызы	1	14. 04
31	«Алаш» баспасөзі және қазақ қоғамы: «Қазақ» газеті	1	21. 04
32	Алаш қозғалысы кезеңіндегі қазақ әдебиеті және ұлт азаттығының сарындары	1	28. 04
33	Ұлт әдебиетшілерінің «Алқа» тұжырымдамасы	1	5. 05
34	Қорытындылау	1	12. 05
			19. 06